

10 mei 2020
Auteur: Lotte Kamphuis

Onderzoek: reizen tijdens de coronacrisis

Samenvatting

Helpt van de reizigers stapt het ov niet in, ook al worden mondkapjes er verplicht

Voor de helft (48 procent) van de mensen die vóór de coronacrisis gebruik maakten van het openbaar vervoer, is de mondkapjesplicht geen reden om weer in de trein, bus of tram te stappen. Dat blijkt uit onderzoek onder het EenVandaag Opiniepanel.

Ze zien weinig aanleiding om met het ov te reizen, bijvoorbeeld omdat ze thuiswerken. Daarnaast kiezen veel van hen momenteel liever voor een alternatief vervoersmiddel zoals de auto, fiets of lopen.

'De auto voelt veiliger'

Iemand schrijft: *"Ik vond het openbaar vervoer altijd relaxed, maar nu even niet. Voortaan neem ik de auto, dat voelt veiliger."* Ook ouderen en mensen met een zwakke gezondheid geven aan het ov te mijden.

Vanaf 1 juni moeten reizigers in de trein, bus of tram een mondkapje dragen. Ook hervat het openbaar vervoer vanaf dat moment de normale dienstregeling, met ongeveer 40 procent van de zit- en staanplaatsen

Wel met een mondkapje

Vier op de tien (43 procent) ov-gebruikers zeggen dat ze wel weer in zouden stappen als alle reizigers mond- en neusbescherming dragen. Ze zijn voor langere afstanden veelal afhankelijk van het ov.

Toch zijn ze niet massaal van plan op pad te gaan. Velen willen alleen het ov gebruiken als dat echt noodzakelijk is. Zoals deze jongere: *"Mijn stage op een basisschool begint weer en daar ga ik met de trein heen."*

Discipline?

Deelnemers die voor de coronacrisis gebruik maakten van het openbaar vervoer twijfelen of andere reizigers zich zullen houden aan de regel om voldoende mond- en neusbescherming te dragen.

Bijna de helft (47 procent) verwacht dat mensen de maatregel goed zullen opvolgen, maar een even grote groep (45 procent) verwacht van niet. Iemand schrijft: *"Het goed dragen van mondkapjes vraagt om discipline. Maar je ziet nu al dat de motivatie voor het volgen van de coronamaatregelen afneemt bij mensen."*

Do-it-yourself-masker

Daarnaast vindt een derde (31 procent) van de ov-reizigers het niet duidelijk welke gezichtsbedekking ze precies moeten gebruiken. Volgens de voorschriften is een niet-medisch mondkapje zonder filter voldoende en mag een zelfgemaakt exemplaar ook.

Toch heeft deze groep behoefte aan duidelijkere richtlijnen voor do-it-yourself-maskers of aanbevolen verkooppunten van mondkapjes.

1,5 meter afstand een illusie in het ov

Ondanks dat deze ov-reizigers sceptisch zijn, vindt 59 procent van alle deelnemers aan het onderzoek het een goede zaak dat mondkapjes verplicht worden in de trein, bus of tram. Omdat altijd anderhalve meter afstand houden hen onmogelijk lijkt, zien ze mond- en neusbescherming als een redelijk alternatief om het risico te verkleinen dat iemand met het coronavirus andere passagiers besmet.

"Bij het in- en uitstappen anderhalve meter afstand houden is een illusie. Als je dan toch moet reizen is een mondkapje 'the next best thing' om de verspreiding van het virus tegen te gaan", schrijft een deelnemer. Iemand anders: *"Een mondkapje herinnert je eraan dat corona nog aanwezig is en dat je je gedrag moet blijven aanpassen om niet onnodig risico te nemen."*

Schijnveiligheid

Bijna een kwart (22 procent) vindt het geen goed plan en nog eens 19 procent weet niet wat ze van deze maatregel in het openbaar vervoer vinden. Velen horen tegenstrijdige berichten over de veiligheid van mondkapjes en missen een eenduidige mening hierover van deskundigen.

Ook zijn ze bang dat andere ov-reizigers hun mondkapje niet op de juiste manier gebruiken of zich door een gevoel van bescherming niet aan de anderhalvemeterregel zullen houden. *"Het geeft een gevoel van schijnveiligheid. Ik zie nu al mensen met een masker dat ze niet goed dragen, maar die wel te dichtbij anderen komen."*

Mondkapjes verplicht in ov

6 op 10 voorstander van maatregel

Vanaf 1 juni gaat het openbaar vervoer weer volgens de normale dienstregeling rijden. Voertuigen worden zo aangepast dat 40 procent van de zit- en staanplaatsen beschikbaar zijn. Als het ov drukker wordt, is het niet altijd mogelijk om 1,5 meter afstand te houden. Reizigers worden daarom verplicht om een mondkapje te dragen. Dit betekent dat bijvoorbeeld ook stoffen en zelfgemaakte mondkapjes als mondbescherming gebruikt mogen worden. De versoepeling gebeurt wel onder de voorwaarde dat het virus op zijn retour blijft en niet opnieuw oplaait.

Vind je het een goede of slechte zaak dat het kabinet meer mensen met het openbaar vervoer laat gaan als zij verplicht een mondkapje dragen?

Goede zaak	59%
Slechte zaak	22%
Weet niet / geen mening	19%

Waarom vind je het goed of slecht als meer mensen met het openbaar vervoer kunnen reizen als ze verplicht een mondkapje dragen?

Voorstanders van de maatregel denken dat 1,5 meter afstand houden in het openbaar vervoer niet altijd mogelijk is. Het dragen van een mondkapje zien ze als een redelijk alternatief om het risico te verkleinen dat iemand met het coronavirus andere passagiers besmet. Ook denken sommigen dat mensen door het dragen van mondkapjes zich bewust blijven dat corona nog niet weg is uit de samenleving en ze dus op hun gedrag moeten blijven letten.

Deelnemers die het een slechte zaak vinden, noemen het vooral een schijnveiligheid. Ze lezen tegenstrijdige berichten over de bescherming van mondkapjes. Ook zijn ze bang dat mensen de mondkapjes verkeerd zullen dragen of zich beschermd wanen en daarom de anderhalvemeterregel minder in acht nemen.

'1,5 meter afstand is vaak niet haalbaar. Dan is het beter om een mondkapje te dragen. Dat voelt toch zekerder.'

'Ben bang dat mensen zich dan niet meer aan de 1,5m gaan houden. Dat ze denken beschermd te zijn en zich hiernaar gaan gedragen. Met besmettingen tot gevolg.'

'Als je een mondkapje draagt blijf je bewust dat het virus nog aanwezig is en zul je ook je gedrag nog blijven aanpassen om risico's te vermijden.'

'Ik weet het niet. Ik hoor nog steeds dat er wordt getwijfeld of mondkapjes wel voldoende bescherming geven.'

'Als het de kans op besmetting verkleind vind ik het een goede zaak.'

'Ben bang dat de meeste mensen niet weten hoe ze met een mondkapje veilig kunnen omgaan. Dat ze zelf maar wat knutselen of 'm meerdere dagen dragen.'

Openbaar vervoer tijdens coronacrisis

4 op 10 bang voor besmetting in ov

De volgende vragen zijn gesteld aan deelnemers die voor de coronacrisis het openbaar vervoer gebruikten.

Zou je (weer) met het openbaar vervoer gaan reizen als alle reizigers verplicht een (niet-medisch) mondkapje moeten dragen?

Wel	43%
Niet	48%
Weet niet / geen mening	9%

In hoeverre is het voor jou duidelijk welke gezichtsbedekking je vanaf 1 juni wel en niet moet gebruiken in het openbaar vervoer?

Duidelijk	68%
Niet duidelijk	31%
Weet niet / geen mening	1%

Verwacht je wel of niet dat alle reizigers zich zullen houden aan de nieuwe regel om voldoende mondbescherming te dragen in het openbaar vervoer?

Dat verwacht ik wel	47%
Dat verwacht ik niet	45%
Weet niet / geen mening	8%

In hoeverre ben je bang dat je een coronabesmetting oploopt in het openbaar vervoer als mondkapjes er verplicht worden?

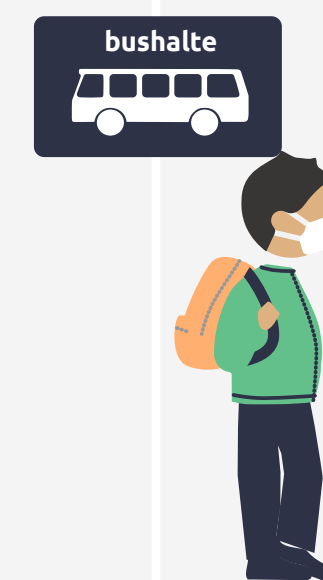
Bang	39%
Niet bang	56%
Weet niet / geen mening	5%

De volgende vraag is gesteld aan ov-reizigers die sinds de coronacrisis het ov minder of niet meer gebruiken.

Welk(e) vervoersmiddel(len) gebruik je op dit moment als alternatief voor het openbaar vervoer?

Meest genoemde antwoorden:

- Auto (60%)
- Gewone / elektrische fiets (57%)
- Lopen (38%)
- Geen alternatief (16%)

Auto en fiets

Kwart fietsers heeft moeite met 1,5m afstand houden

De volgende vraag is gesteld aan deelnemers die een auto bezitten.

Gebruik je de auto sinds de coronacrisis minder, meer of evenveel?

Meer	10%
Evenveel	30%
Minder	60%

De volgende vraag is gesteld aan deelnemers die geen auto bezitten.

Voelt het niet bezitten van een auto voor jou als een beperking van je mobiliteit tijdens de coronacrisis?

Ja	24%
Nee	73%
Weet niet / geen mening	3%

De volgende vraag is gesteld aan deelnemers die een (elektrische) fiets bezitten.

Gebruik je de (elektrische) fiets meer, minder of evenveel sinds de coronacrisis?

Meer	26%
Evenveel	50%
Minder	22%
Weet niet / geen mening	2%

In hoeverre heb je tijdens het fietsen in deze coronacrisis wel of geen moeite gehad om 1,5 meter afstand te houden tot andere fietsers?

Moeite	27%
Geen moeite	61%
Weet niet / geen mening	12%

De volgende vraag is gesteld aan alle deelnemers.

Sommige organisaties verwachten dat meer mensen na de coronacrisis hun dagelijkse woon- werkverkeer op de fiets gaan afleggen. Ze denken dat de drukte op fietspaden (in steden) dan zal toenemen. In Duitsland experimenteren ze met het meer ruimte geven aan fietsers door autorijbanen tot fietspaden om te vormen. De Fietsersbond stelt voor om ook in Nederland de maximumsnelheid in steden te verlagen tot 30 km/h en rij- en busbanen om te vormen tot fietspaden, om fietsers zo meer ruimte te geven.

Vind je het een goed of slecht plan om in steden de snelheid te verlagen en rijbanen open te stellen voor fietsers?

Goed plan	38%
Slecht plan	44%
Weet niet / geen mening	18%

Vliegtuig

4 op 10 zouden met mondkapje vliegen

KLM stelt per 11 mei het dragen van neus- en mondbedekking verplicht in hun vliegtuigen. Passagiers moeten zelf zorgen voor goede bescherming. Dat kan een mondkapje zijn, maar een sjaal mag ook als deze stevig zit. Op een aantal vluchten was het dragen van een mondkapje al verplicht. KLM maakte ook bekend het vliegverkeer langzaam weer op te starten, voorlopig met één vlucht per dag op een aantal grote Europese vliegvelden.

In hoeverre ben je bang dat je een coronabesmetting oploopt als passagiers neus- en mondbedekking dragen in het vliegtuig?

Bang	33%
Niet bang	48%
Weet niet / geen mening	19%

Stel, het vliegverkeer komt weer op gang en alle reizigers moeten verplicht een (niet-medisch) mondkapje dragen.

Zou je met het vliegtuig gaan reizen als deze mondkapjes verplicht worden in het vliegtuig?

Ja, ik zou dan wel met het vliegtuig gaan reizen	37%
Nee, ik zou dan niet met het vliegtuig gaan reizen	41%
Weet niet / geen mening	22%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Aan het onderzoek, gehouden op 8 en 9 mei 2020, deden 23.411 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Lotte Kamphuis: lotte.kamphuis@eenvandaag.nl.

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 70.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen.

De resultaten van het EenVandaag Opiniepanel worden gepresenteerd door Gijs Rademaker en Joyce Boverhuis in EenVandaag (ma-zo 18:15 uur, NPO1)

